Rok XXXIV. Kwiecień 1914. Nr. 4.

PRZEWODNIK GIMNASTYCZNY „SOKÓŁ"

ORGAN ZWIĄZKU POLSKICH GIMNASTYCZNYCH TOW. SOKOLICH W AUSTRYI.

WYCHODZI PIERWSZEGO KAŻDEGO MIESIĄCA.

Prenumerować można: w Administracyi, ulica Sokoła l. 7 i we wszystkich księgarniach.

Redakcya i Administracya we Lwowie przy ul. Sokoła l. 7.

Cena prenumeracyjna:

Miejscowa	rocznie
bez przesyłki	2 kor. 40 h.
z przesyłką	2 „ 60 „
Zamiejscowa	
z przesyłką	3 „ — „
Miejscowa	półroczn.
bez przesyłki	1 kor. 30 h.
z przesyłką	1 „ 40 „
Zamiejscowa	
z przesyłką	1 „ 60 „

Numer pojedynczy bez przesyłki 30 halerzy.

Przedpłata roczna z przesyłką pocztową pod opaską:

Do Królestwa Polskiego, Litwy, Rosyi 1 rs. 50 kop.

Do W. Ks. Poznańskiego, Prus i Niemiec 3 marki.

Do krajów związku poczt. Europy i Stanów Zjedn. Ameryki 5 franków.

Do krajów innych podług taryfy pocztowej z doliczeniem opakowania itd.

Pilne korespondencye upraszamy nadsełać najpóźniej do 15. w miesiącu.

Obowiązkiem każdego prawego Sokoła polskiego jest:

Dbać o zdrowie fizyczne i duchowe swoje i swoich;
Przestrzegać czystości i wyłącznego używania mowy polskiej;
Popierać przedewszystkiem przemysł polski;
Pracować usilnie nad uświadomieniem i pozyskaniem ludu do pracy narodowej.

CZĘŚĆ ZWYKŁA.

Królewski dar.

Dzienniki doniosły o wspaniałym zapisie na cele skautowe, uczynionym przez człowieka, który w sile wieku zeszedł z tego świata, a który w młodości swej zapoznał się z koniecznością poświęcenia wychowaniu fizycznemu akurat tyle uwagi, troski i czasu, ile się go w okresie dojrzewania młodego pokolenia poświęca wychowaniu intelektualnemu. Królewski dar ś. p. Burzyńskiego jest objawem dojrzewającego w społeczeństwie przeświadczenia, że niema dość kosztownych inwestycyj, którychby nie opłaciło się czynić na rzecz wychowania publicznego, jeśli naród pragnie odrodzenia. Poczucie rodzącej się siły w społeczeństwie zdemokratyzowanem szuka systemu organizacyjnego i wychowawczego w celu zapewnienia tym siłom sprawności na każdym polu. W tem świetle zrozumiały staje się Sokół. Niema ofiar, którychby polskie społeczeństwo nowożytne na ten cel odmówiło.

To też istotnie ofiara ś. p. Burzyńskiego na cele, którym sokół służy jest i wspaniała i wielkiem zrozumieniem tych celów a jeszcze większą szlachetnością duszy podyktowana.

Ś. p. Alfred Burzyński.

Oto jak brzmi jego testament:

„Rozporządzenie ostatniej woli.

W dniu mojej śmierci majątek mój nieruchomy, składający się z dwóch domów, t. j. przy ul. Słowackiego l. 18 i ul. Ormiańskiej l. 22 we Lwowie, ma być przy sprzyjających warunkach zrealizowany, jednakowoż nie niżej, jak za łączną sumę jednego miliona koron. Po spłaceniu długów hipotecznych, bo wekslowych wogóle żadnych nie mam, otrzymana gotówka ma być użyta na cele skautowych kolonii wakacyjnych. Fundusz ten obciążam obowiązkiem wypłacenia ośmiu tysięcy (8.000) koron na rzecz mojej rodziny, t. j. matki mojej Antoniny i sióstr Heleny, Józefy, Agnieszki Burzyńskich, jako dożywocie. Kapitał do wysokości tych odsetek stanowić będzie na razie fundusz żelazny kolonii skautowych polskich. Po wygaśnięciu obowiązku dożywocia, ma być użyty podobnie jak i reszta osiągniętej nadwyżki na zakupno obszarów pięciomorgowych na wieczystą własność kolonii skautowych. Pola te mają być nabywane w okolicach podgórskich, w pobliżu lasów i rzek, nasłonecznione i suche, możliwie w obrębie obszarów dworskich. Pola te będą stanowić teren letniego pobytu poszczególnych bractw skautowych w formie obozowiska. Bliższe szczegóły urządzenia i organizacyi pozostawiam Szanownemu Wydziałowi „Sokoła-Macierzy" we Lwowie. Z urządzenia domowego dzieła sztuki, sprzęty, przedmioty i obrazy starożytne przekazuję na własność Muzeum narodowemu na Wawelu w Krakowie. Szanowny Wydział „Sokoła-Macierzy" we Lwowie wraz z Najprzewielebniejszym ks. biskupem Bandurskim, Wpp. dr. Zygmuntem Markowskim, prof. Akademii wet. we Lwowie, jego bratem dr. Józefem Markowskim, prof. Uniwersytetu lwowskiego i dr. Zygmuntem Hołobutem, prokuratorem sądu karnego we Lwowie upraszam i mianuję wykonawcami mej woli.

Niech to będzie ku pożytkowi kochanej Ojczyzny.

We Lwowie, dnia 5. lutego 1914.

Dr. Alfred Burzyński".

Śmiało rzec można, że tajemnicę rozwoju narodowego posiadł ten, kto zmierzywszy tętno życia, wskazał potrzebę potęgowania energii. Jeśli losy narodu mają zależeć od warstw cywilizowanych, a te jedyne piętno wybitne mają w powszechnej neurastenii, to żałosny los narodu Obserwacya nasza i tradycya lat 50 takie a nie inne dają nam wyobrażenie o sobie i samopoczucie: byliśmy i jesteśmy neurastenikami.

Któż powie, gdzie zaczyna się rola wychowania duchowego, a gdzie kończy obowiązek wobec człowieka fizycznego? Już nie nauka, ale praktyczna wiedza z doświadczenia czerpana mówi każdemu z nas kategorycznie: budujmy człowieka całego! Człowieka zdrowego, energicznego, sprawnego. A wtedy dopiero będziemy mogli duchowi jego dawać lot i przeznaczenie.

S. p. Burzyński wychowując się w swej młodości w środowisku sokolstwa, w którem też i dojrzał dobre te wszystkie prawdy, ale znał także i potrzeby sokolstwa. Wiedział, czem jest sokół galicyski w Polsce, ale też doszedł, wyszuwając postęp w społeczeństwie, czem ten sokół być może, czem być w Polsce powinien. Szczęśliwym się poczuł, że dożył widoku skautów polskich i że mógł stwierdzić za życia, iż system skautowy się przyjął i rozwija się świetnie. A życie skautu daje się odczuć nietylko z tego, co już powstało, ale z tego także, jak społeczeństwo go przyjęło. Burzyńskiemu udzielała się radość ogółu polskiego i jego miłość dla skautów. Rozumiał, że skaut to zarodek, z którego się odrodzi sokół polski jako owoc pogłębionej w sprawach odrodzenia narodowego samowiedzy. Rozumiał, że to ma być szkółka troskliwie pielęgnowana, z której sadzonki zagają las pokolenia silnego w Polsce.

Myślą ś. p. Burzyńskiego oddawna już było, aby te płonki zbawiennego działania wychowawczego, jakim jest skaut umocnić. Prąd ten bez utrwalenia społecznego łatwo zatracić. Zostawiony sobie, nie worganizowany w społeczeństwo w postaci stałej instytucyi mógłby zginąć bez śladu, jak zachcianka mody chwilowej. Idea utrwalenia skautu i związania go węzłami naturalnej ewolucyi z sokołem dojrzewała w umyśle ś. p. Burzyńskiego do czynu i wydała owoc pierwszorzędnej doniosłości społecznej i narodowej. Przekazana nam testamentem owocować będzie dalej przez pokolenia.

Myśl jego i ofiarność jego powinna znaleść naśladowców, bo to dopiero początek tego co stworzyć można i należy. Dając skautowi trwałe podstawy istnienia trzeba dać sokołowi możność stworzenia instytutu, któryby wychowywał i kształcił kierowników jego.

U matki ś. p. dra Burzyńskiego była deputacya złożona z prezesa Związku sokolego dra Fiszera, prezesa Sokoła-Macierzy dra Czarnika, zastępcy naczelnika związkowego drużyn skautowych prof. dra Panka i kilku skautów, aby na jej ręce złożyć hołd pamięci hojnego zapisodawcy i podziękować jej za stanowisko prawdziwie polskie i obywatelskie, jakie zajęła wobec wielkodusznego zapisu swojego syna. Do czcigodnej obywatelki przemówił reprezentant Związku, Sokoła-Macierzy, naczelnictwa skautowego i reprezentant skautów Dobrzański. Pani Burzyńska w obecności swych córek i swego doradcy prawnego, adwokata dra Kamieńskiego, przyjęła deputacyę i skierowane do niej przemówienie bardzo życzliwie i jeszcze raz dała wyraz swemu zadowoleniu, że dorobek jej syna, ś. p. Alfreda Burzyńskiego, znalazł tak piękne i tak doniosłe dla wychowawców młodzieży polskiej przeznaczenie.

O mustrze.

(Specyalnie uwzględnione potrzeby skautowe).

Przy pomocy musztry formalnej zyskuje się wykonanie ruchów żołnierza ściśle określonych. Uchyla się tu właściwie jak najbardziej jego samodzielność i inicyatywę, ruchy człowieka zmienia się na ruchy maszynowe.

Ten rodzaj musztry w większem zastosowaniu miał racyę, kiedy walka toczyła się w formacyach zwartych. Wtedy gdy chodziło o utrzymanie tych formacyi we wzorowym porządku, mechanicznej systematyczności, nawet w obliczu śmierci, takie zmechanizowanie ruchów żołnierza miało wtedy rozumną racyę bytu.

Dzisiejsze regulaminy musztry, wprowadzające w swój program wykształcenie tyraliera zaprzeczają zasadniczo racyonalności formalnej musztry zwartej w dawniejszem pojęciu.

Tyralier to żołnierz przedewszystkiem samodzielny. Skrępowanie go ściśle zmechanizowaniem jego własnych ruchów jest niemożliwe i szkodliwe. Posłuch i porządek w tyralierskiej linii polega głównie na stałej chęci żołnierza do współdziałania z innymi i podlegania w tym celu właściwemu kierownictwu.

Przy komendzie w szyku zwartym wielkie znaczenie mają postawa i głos komendanta. One opanowują żołnierza i zewnętrznie go do posłuchu zmuszają. W linii tyralierskiej czynniki te całkiem odpadają. Znaki optyczne, świstawka lub powtarzany od tyraliera do tyraliera rozkaz nie posiadają tego wpływu.

W tym przypadku żołnierz sam musi z siebie wydobyć wszelką siłę moralną, siłę woli, by rozkaz dany wykonać. Całe zmechanizowanie ruchu i czynności żołnierza-tyraliera polega na tem, by na rozkaz wskazujący oddziałowi formacyę tyralierską w formacyi tej właściwe sobie miejsce znalazł możliwie szybko, mechanicznie. Od tej pory staje się samodzielnym wojownikiem.

Kiedy chodziło o walkę w formacyach zwartych miała swą wartość musztra formalna dążąca do zyskania pewnych efektów paradnych. Żołnierz, który czuł, że porusza się z innymi sprawnie i wspólnie co do sekundy, że więc wszyscy razem tak dobrze i zgodnie wykonują swe zadania, zyskiwał w tem na chwilę decydującą ważną rękojmię oparcia o innych i rękojmię użytecznego współdziałania w takich sprawnych i karnych oddziałach.

Tyralier dzisiejszy pozostawiony jest w polu właściwie sam sobie. Dla niego może mieć znaczenie tylko pewność, że inni jego towarzysze podobnie jak on posiadają dość samodzielności, by sobie dać sami w terenie radę, że mają dość moralnej siły, siły woli, by iść naprzód nieustraszenie, wreszcie dość zwinności, zdrowia i wytrwałości fizycznej i umiejętności strzeleckich, by zadaniu swemu sprostać.

To też żołnierzowi dzisiejszemu nie da żadnej rękojmi, że będzie miał oparcie we współdziałaniu towarzyszów w linii bojowej, najparadniej wykonana, najparadniejsza nawet musztra.

Z tych kilku uwag wynika, że jeśli chodzi o uzyskanie przez wychowanie skautowe dobrego materyału żołnierskiego, musztra formalna nie posiada właściwie znaczenia.

Rozumie się, że i dziś potrzebnemi są dla wojska pewne formacye zwarte, i że formacye te muszą być nacechowane wzorowym porządkiem. Ale porządek czyli pewna zgodność w układzie poszczególnych części, to jest już wynik zewnętrzny, ostateczny wyraz długiego nieraz procesu doświadczeń. Porządek w ostatecznej swej formie jest więc uproszczeniem pewnych doświadczeń, ale jest też ich zmechanizowaniem, uchyleniem samodzielnego przeżycia dla jednostki.

Wprowadzenie tedy porządku na podstawie pewnych form, dla których jednostka nie ma zrozumienia,

popartego samodzielnem przeżyciem, doświadczeniem, jest przeciwdziałaniem rozwojowi samodzielności w jednostce, a w najlepszym razie nie popieraniem go.

Nowoczesny żołnierz, żołnierz narodowy, samodzielny tyralier, a przy tem żołnierz-obywatel, umiejący, bo chcący współdziałać społem z innymi, taki bez trudności potrafi utrzymać ład i porządek tam, gdzie znajdzie się w większej i zwartej masie z innymi. Jemu też nie trzeba narzucać z wielką forsą form, które porządek taki charakteryzować będą, ani specyalnie obciążać go wielu formułkami mechanicznemi dla zyskanie porządku.

To też z tych powodów utrzymywanie w regulaminach musztry systemu przechodzenia z formacyi do formacyi drogą wielu różnych obrotów i pośrednich ogniw formalnych jest dla nowoczesnego typu żołnierza właściwie tylko balastem, istniejącym jeszcze jako przeżytek dawnych tradycyi.

Przy zmianach dzisiejszych formacyi najważniejszem zwykle zadaniem jest szybkie zamienienie wązkiego frontu o wielkiej głębokości na szeroki front z równoczesnym zyskaniem możliwej płytkości, wreszcie zmiany kierunków frontu rozległego. W zadaniach tych chodzi o szybkość, łatwość zastosowania się do terenu i jak najrychlejsze wydobycie inicyatywy u poszczególnych żołnierzy, jako ważne przygotowanie moralne do zbliżającej się walki. Wszelkie zaś obciążenie zadania formalnościami pośredniczącemi jest przeciwdziałaniem wspomnianym momentom.

W dzisiejszych regulaminach, jakiemi się posługujemy, wzorowanych przedewszystkiem na wzorach wojsk nie narodowych posiadamy właśnie jeszcze dużo takiego zbytecznego formalistycznego balastu. Używanie więc przy ćwiczeniach skautowych musztry n. p. drużyny, lub może hufca jest przeciwdziałaniem najważniejszym założeniom skautowym, budzenia dzielności, inicyatywy, karności wewnętrznej.

A nawet gdyby nasze regulaminy musztry były o wiele lepszymi ze względu na nasze potrzeby wojskowe, to i wtedy należałoby bardzo uważnie stosować ćwiczenie w mustrze dla młodzieży skautowej.

Prowadzenie musztry ze skautami we formacyach podobnych do wojskowych formacyi drużyn czy kompanii przyczynia się do odsuwania uwagi od właściwej formacyi ćwiczebnej skautowej jaką jest zastęp. I tam rzeczywiście spotyka się forsowanie tej sprawności, gdzie w drużynie skautowej słabo rozwiniętem jest życie skautowych zastępów, a więc i właściwa praca skautowa, a za to robi się tam najmarniejsze stosowanie nie najlepszych często wzorów formalności wojskowych.

Jakżeżto smutnie wygląda młodzież z takiej drużyny skoro poleci jej się wykonać jakąś bardzo zresztą łatwą formacyą, której jej nie nauczono, bo tego nie przewiduje regulamin musztry. Uwaga jej skierowaną jest na pewne tylko szablonowe rozkazy, a ustrój nerwowy zdolny jest opanować tylko dla wykonania pewnych ściśle określonych ruchów i obrotów.

Doprowadza to do tego, że jeżeli już nie zatraca się wprost, to w każdym razie nie rozwija uwagi, przytomności umysłu, umiejętności zoryentowania się w danej nowej, nieznanej sytuacyi i znalezienia samodzielnie sposobu do wypełnienia nowego zadania.

Uważam, że musztra cała formalna taka czy inna, gorsza czy lepsza o ile potrzebną jest wojsku, o tyle zbyteczną skautom. Właściwie powinno być jej tyle ile koniecznie potrzeba, by utrzymać ład przy skupieniu zastępu, lub ze skupienia przejść w formacyę luźną i wreszcie módz wykonać potrzebne zmiany frontu i czoła.

Przy mustrze skautowej powinny zastępy zachować całą swą odrębność. To też powinna musztra drużyn skautowych inaczej wyglądać jak musztra drużyny czy kompanii wojskowej.

Nie ma przecież racyi, by zatracać przy mustrze skautowej właściwe zrzeszenia organizacyjne: zastęp skautowy, drużynę skautową — skoro one są i ćwiczebnemi, powiedzmy taktycznemi skautowemi formacyami.

Wreszcie, jeśli można ze starszymi skautami, a bodaj należy wprowadzać ćwiczenia w mustrze wojskowej, to jednak z wyraźnem zdawaniem sobie sprawy z tego, że te ćwiczenia wykraczające poza właściwy zakres skautowy, a przygotowujące na później.

Wszelka wreszcie musztra musi być przeprowadzoną przy pomocy odpowiednio wykonanych ruchów, wymaga pewnych wzorowych podstaw. Jeśli można to „tłuc“, „wyduszać“ i „wypacać“ u starszych, jeśli można.. to nie wolno tego robić z młodzieżą skautową. Do tych wymaganych ruchów i postaw dochodzić należy drogą stopniowego rozwoju fizycznego i często potrzebnej korektury fizycznej. Tu pomoże właśnie gimnastyka. Przy poprawnie prowadzonej gimnastyce dojdzie każdy niejako drogą doświadczenia osobistego, we własnem organizmie doznanego, do rezultatów dodatnich dla wykonania potrzebnych w mustrze ruchów. Jeśli wreszcie racyonalność i potrzebę takich czy innych ruchów i formacyi przewidzianych właściwym regulaminem musztry poprze się argumentami teoretycznemi i przykładami praktycznemi w zakresie odpowiednim do rozwoju jednostki, to przez tak prowadzoną musztrę nie zabije się samodzielności jednostki owszem poprze ją.

Ale wszelkie robienie wojska i to przy pomocy musztry formalnej z młodzieży skautowej, jest ciężkim grzechem przeciw skautingowi.

Nawet ćwiczenia bronią i karabinem, te ćwiczenia które są przewidziane regulaminem musztry powinny być w życiu skautowem ogromnie ograniczone. Mają one w sobie wiele tych ujemnych a zbytecznych formalności.

Czas ten stanowczo lepiej obrócić można i z większym pożytkiem na właściwe ćwiczenia bronią, jak strzelanie, szermierka na bagnety, szermierka wreszcie na szable, zapoznanie się z tym i innym jeszcze systemem broni, ćwiczenia lancami, kosami i t. d. Kto się za młodu nauczy dla właściwego celu używać broni, gdy dojrzawszy będzie musiał nauczyć się pewnych nią chwytów czy wywijasów bardziej ozdobnych a mniej może potrzebnych przyjdzie mu to z wielką łatwością. Przeciwnie natomiast jest znacznie trudniej. *Jerzy Grodyński.*

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty z dnia 30. października 1913 r.*),

którem wydaje się nowy przepis, dotyczący uzyskiwania kwalifikacyi do nauczania gimnastyki w szkołach średnich (wraz z liceami żeńskiemi), seminaryach nauczycielskich męskich i żeńskich oraz tymczasowe przepisy co do szczególnego egzaminu kwalifikacyjnego na nauczycieli szermierki, nauczycieli pływania i kierowników zabaw w tych zakładach naukowych.

Przepis egzaminacyjny dla nauczycieli gimnastyki w szkołach średnich, w seminaryach nauczycielskich męskich i żeńskich.

Artykuł I.

Postanowienia ogólne:

Do uzyskania kwalifikacyi do nauczania gimnastyki w szkołach średnich, t. j. w gimnazyach wszelkiego rodzaju, szkołach realnych i liceach żeńskich, tudzież w seminaryach nauczycielskich męskich i żeńskich potrzeba:

a) aprobaty przy egzaminie na nauczyciela gimnastyki przed ustanowioną w tym celu komisyą egzaminacyjną (artykuł II);

b) wprowadzenia w praktykę nauczycielską w jednym z wymienionych zakładów naukowych (art. XIV. i XV.).

*) Rozp. min. z 10/IX. 1870 r. o egzaminach na naucz. gim. zniesione.

A) Egzamin na nauczyciela gimnastyki.

Artykuł II.

Komisye egzaminacyjne.

1. Kwalifikacyę kandydatów i kandydatek na nauczycieli gimnastyki w szkołach średnich, seminaryach nauczycielskich męskich i żeńskich bada się na podstawie egzaminu, dla którego minister wyznań i oświaty ustanawia komisye egzaminacyjne w miastach, posiadających uniwersytet.

Komisye te nazywają się: C. k. komisye egzaminacyjne dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki w szkołach średnich i seminaryach nauczycielskich.

2. Minister wyznań i oświaty mianuje członkami komisyi egzaminacyjnych uzdolnionych fachowców w zakresie nauk, mających znaczenie dla wyćwiczenia ciała, z pośród profesorów szkół najwyższych i pedagogów. Każdy członek komisyi egzaminacyjnej otrzymuje swój mandat na przeciąg trzech lat i może być po upływie tego czasu na nowo mianowany. Komisya egzaminacyjna składa się z dyrektora, z jego zastępcy i z potrzebnej ilości egzaminatorów fachowych.

3. Dyrektorem komisyi egzaminacyjnej mianuje minister wyznań i oświaty jednego z członków komisyi egzaminacyjnej. Dyrektor może poruczyć swe zastępstwo jednemu z członków komisyi.

Dyrektor względnie jego zastępca ma sobie poruczone przewodnictwo i prowadzenie czynności.

4. Komisye egzaminacyjne podlegają bezpośrednio ministerstwu wyznań i oświaty.

5. Dyrektor komisyi egzaminacyjnej ma prowadzić całą korespondencyę i utrzymywać akta w prawidłowym porządku.

6. Aktami komisyi egzaminacyjnej są: a) akta ogólne zawierające reskrypta ministerstwa wyznań i oświaty; b) akta osobiste.

7. Z końcem każdego roku studyów należy przesłać Ministerstwu wyznań i oświaty sprawozdanie z czynności i wykaz kandydatów, aprobowanych i reprobowanych w ciągu roku studyów.

Artykuł III.

Warunki dopuszczenia do egzaminu.

1. Kandydat winien w tym celu, aby być dopuszczonym do egzaminu, wnieść swoją prośbę do dyrekcyi tej komisyi egzaminacyjnej, przed którą zamierza składać egzamin.

2. Do prośby, w której należy także wymienić język wykładowy, w którym kandydat chce udzielać nauki, winien tenże dołączyć:

a) opis przebiegu życia, w którym przytoczyć należy tok ogólnego kształcenia się oraz zakres studyów zawodowych, tudzież w szczególności wszystkie te dziedziny działalności, skierowanej ku wyćwiczeniu ciała, którym kandydat się poświęcał;

b) metrykę chrztu lub urodzin na dowód, że w odnośnym roku kalendarzowym ukończył lub jeszcze ukończy przynajmniej 22 rok życia i że nie przekroczył jeszcze 30 roku życia;

c) świadectwo lekarza urzędowego, stwierdzające, że jest zupełnie zdrów i pod względem cielesnym uzdatniony do zawodu nauczyciela gimnastyki;

d) świadectwo dojrzałości ze szkoły średniej (gimnazyów wszelkiego rodzaju, szkół realnych, liceów żeńskich) lub z seminaryum nauczycielskiego męskiego względnie żeńskiego;

e) potwierdzenie, że kandydat przynajmniej przez dwa lata (cztery półrocza) uczęszczał prawidłowo na wykłady i ćwiczenia na kursie dla kształcenia nauczycieli gimnastyki, zaprowadzonym na jednym z uniwersytetów;

f) potwierdzenie co do uczęszczania na co najmniej czterogodzinny wykład z dziedziny filozofii (w szczególności psychologii) i z dziedziny pedagogiki (ogólnej nauki o wychowaniu i nauczaniu) na jednym z uniwersytetów oraz wystawione w tym celu z pomyślnym wynikiem świadectwo kolokwialne z wykładów pedagogiki;

Co do kandydatów na nauczycieli w szkołach średnich, którzy po myśli artykułu IX., 1, ustęp ostatni, przepisu egzaminacyjnego z dnia 15. czerwca 1911 r. Dz. u. p. nr. 117, łączą gimnastykę z jednym z głównych przedmiotów naukowych albo też chcą złożyć egzamin nauczycielski z pewnej grupy przedmiotów naukowych a zdali już wstępny egzamin filozoficzno-pedagogiczny, wystarczy, jeżeli przedłożą odnośne poświadczenie;

g) świadectwo z pomyślnym wynikiem z kolokwium z hygieny szkolnej (pedagogiki hygienicznej), w tym celu wystawione;

h) potwierdzenie, że kandydat uczęszczał z pomyślnym wynikiem na kurs pływania, urządzony w łączności z kursem dla kształcenia nauczycieli gimnastyki;

i) ewentualnie poprzednio reprobujące świadectwa komisyi egzaminacyjnych dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki w szkołach średnich i seminaryach nauczycielskich;

k) przy dopuszczaniu do egzaminu kandydatów, uczęszczających jeszcze na uniwersytet lub do innej szkoły najwyższej albo na kurs kształcenia nauczycieli gimnastyki, stawia się za warunek, aby zachowanie się kandydata podczas studyów było prawidłowe; kandydaci, którzy już dawniej jak przed rokiem opuścili szkołę najwyższą względnie kurs dla kształcenia nauczycieli gimnastyki, winni dołączyć wiarogodne i dostateczne dowody — o ile możności świadectwo władzy publicznej, co do swego zachowania się od tego czasu.

3. Jeżeli nie można przedłożyć któregokolwiek z dokumentów, wymienionych pod 2, albo jeżeli komisya egzaminacyjna znajdzie w nim jakąś usterkę, winna ona zwrócić się do ministerstwa wyznań i oświaty o decyzyę w sprawie dopuszczenia do egzaminu, dołączając równocześnie do tego zapytania swoją opinię.

4. Kandydaci zagraniczni, którzy muszą uczynić zadość wszystkim przepisanym wymaganiom, mogą być dopuszczeni do egzaminu na nauczycieli gimnastyki na wniosek komisyi egzaminacyjnej tylko za pozwoleniem ministerstwa wyznań i oświaty.

Artykuł IV.

Rodzaj kwalifikacyi nauczycielskiej.

Wymagania przy egzaminie na nauczycieli gimnastyki w szkołach średnich i seminaryach nauczycielskich są co do części teoretycznej egzaminu równie pod względem istotnym dla wszystkich kandydatów, zaś co do części praktycznej inne dla kandydatów a inne dla kandydatek (artykuł VI., 2 a, b).

Kandydatom udziela się aprobaty na nauczycieli gimnastyki (razem z szermierką i pływaniem) w szkołach średnich męskich, seminaryach nauczycielskich męskich i żeńskich, kandydatkom zaś udziela się aprobaty na nauczycielki gimnastyki (razem z pływaniem) w żeńskich szkołach średnich (liceach żeńskich) i seminaryach nauczycielskich żeńskich.

Artykuł V.

Podział i przedmioty egzaminu.

1. Egzamin dzieli się na egzamin teoretyczny i praktyczny.

Egzamin teoretyczny obejmuje prace klauzurowe i egzamina ustne.

2. Egzamin teoretyczny obejmuje następujące przedmioty:

a) zarys autonomii i fizyologii człowieka;

b) wychowanie ciała: dyetetykę i hygienę ćwiczeń cielesnych w rozmaitych okresach życia;

c) udzielanie pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach;

d) historyę i literaturę gimnastyki, umiejętności szermierki i innych ćwiczeń ciała;

e) teoryę i systematykę gimnastyki, zakładanie i urządzanie sal gimnastycznych, placów sportowych i placów zabaw; naukę o przyrządach;

f) metodykę nauki gimnastyki, szermierki i pływania.

3. Egzamin praktyczny ma wypróbować nabyte przez kandydata wyćwiczenie:

a) w gimnastyce (razem z ćwiczeniami ludowemi i ćwiczeniami w lekkiej atletyce oraz zabawami dla młodzieży);

b) w szermierce;

c) w udzielaniu pierwszej pomocy.

4. Każdy kandydat winien oprócz tych egzaminów złożyć przed komisyą egzaminacyjną dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich egzamin z języka wykładowego po myśli artykułu VIII., ustęp 1 i 2, przepisu egzaminacyjnego z dnia 15. czerwca 1911, Dz. u. p. Nr. 117. Do tego egzaminu dopuszcza się go jednak tylko na zasadzie poświadczenia co do odbytego z pomyślnym wynikiem egzaminu z gimnastyki, wystawionego przez przewodniczącego komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki. Przewodniczący komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w szkołach średnich zawiadamia pisemnie o wyniku egzaminu z języka wykładowego przewodniczącego komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki.

5. Kandydata można uwolnić od egzaminu języka wykładowego, jeżeli odbył studya, przepisane dla szkół średnich (studya w seminaryum nauczycielskiem), w zakładach z tym samym językiem wykładowym, albo też jeżeli może w inny sposób wykazać uzdolnienie do nauczania w obranym języku, a ani prace klauzurowe ani przebieg egzaminów ustnych nie budzą wątpliwości co do zupełnego władania przez niego językiem wykładowym.

Artykuł VI.

Wymagania z poszczególnych przedmiotów egzaminu.

1. Przy egzaminie teoretycznym winien kandydat wykazać wiadomości z poszczególnych przedmiotów w następującym zakresie:

a) Zarys anatomii i fizyologii człowieka, a mianowicie:

α) z zarysu anatomii: Znajomość szkieletu jako podstawy narządu ruchu, połączeń kości w ogólności a stawów w szczególności. Znajomość systemu mięśni, położenia i sposobu pracy mięśni w ciele i ich oddziaływania wzajemnego (ugrupowania ich jako źródła ruchu tułowia i kończyn). Znajomość narządów oddychania, narządów trawienia, systemu naczyń krwionośnych i systemu nerwowego. Znajomość narządu moczowo-płciowego;

β) z zarysu fizyologii: Obznajomienie się z zarysem psychologii odżywiania się: znajomość obiegu krwi; zaznajomienie się ze sposobem działania mięśni i systemu nerwowego; znajomość wpływu systemu nerwowego na działalność najważniejszych organów, w szczególności organów ruchowych i okrężnych; znajomość wpływu pracy mięśni na działalność innych systemów organów i narządów, w szczególności na oddychanie, krążenie i wymianę materyi; obznajomienie się ze zmianami ciała w rozmaitych okresach wzrostu oraz z prawidłami wzrostu rozmaitych grup organów (wpływem dojrzałości).

b) wychowanie cielesne: dyetetyka i hygiena ćwiczeń cielesnych w rozmaitych okresach wieku. Zaznajomienie się z zastosowaniem osobnej nauki o ruchu. Obznajomienie się z oddziaływaniem szczególnych ćwiczeń na poszczególne narządy i funkcye. Znajomość nauki o postawie i jej rozwoju oraz najczęstszych błędów w postawie. Znajomość związku postawy z oddychaniem i krążeniem oraz wpływu ćwiczeń cielesnych na postawę. Gimnastyka postawy, gimnastyka przy oddychaniu (ortopedyczna gimnastyka szkolna). Dokładniejsze poznanie skutków przemęczenia oraz nadużywania ćwiczeń gimnastycznych i sportowych z szczególnem uwzględnieniem wieku, płci i indywidualności. (Całkowite lub częściowe uwolnienie od gimnastyki);

c) udzielanie pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach. Znajomość nieszczęśliwych wypadków, jakie mogą się wydarzyć podczas gimnastyki, zabaw młodzieży oraz przy uprawianiu rozmaitych sportów. Zaznajomienie się ze środkami zapobiegawczymi. Znajomość ogólnych zasad i szczególnych zabiegów przy „udzielaniu pierwszej pomocy“ w razie uszkodzenia ciała, tudzież znajomość zachowania się w tych wypadkach.

d) Historya i literatura gimnastyki, szermierki i innych ćwiczeń cielesnych. Znajomość poglądowa historyi ćwiczeń cielesnych w ogólności, dokładniejsze zaznajomienie się z gimnastyką w starożytności, z historyą gimnastyki, lekkiej atletyki, zabaw, nowożytnej szermierki, pływania i wycieczek uczniów. Obznajomienie się z najważniejszymi dziełami literackiemi z dziedziny ćwiczeń cielesnych a zwłaszcza gimnastyki szkolnej.

e) Teorya i systematyka gimnastyki; zakładanie i urządzanie sal gimnastycznych itd. Poglądowa i porównawcza znajomość rozmaitych systemów gimnastyki, w szczególności systemu Jahna Eiselena i Spiessa-Maula, gimnastyki szwedzkiej i nowych systemów rytmicznych i estetycznych. Znajomość najważniejszych systemów gimnastyki pokojowej. Pewna znajomość podziału ćwiczeń gimnastycznych. Znajomość wyrażeń gimnastycznych. Znajomość zasad odpowiedniego urządzania i zaopatrywania sal gimnastycznych, placów dla gimnastyki na wolnem powietrzu, pływalni, sal do szermierki, placów sportowych, placów do zabaw i ślizgawek. Dokładne zaznajomienie się z przyrządami gimnastycznemi i urządzeniami.

f) Metodyka nauki gimnastyki, szermierki i pływania. Pewne opanowanie ogólnych zasad metodyki gimnastyki szkolnej (wraz z zabawami młodzieży), nauki szermierki i pływania, Znajomość obowiązujących planów naukowych dla gimnastyki w tych zakładach naukowych, dla których udziela się kandydatowi aprobaty (artykuł IV.). Ułożenie rozkładu godziny gimnastyki w sali gimnastycznej i na placu dla gimnastyki na wolnem powietrzu. Szczegółowa metodyka poszczególnych rodzajów ćwiczeń a także i zabaw. Zaznajomienie się z właściwościami ćwiczeń gimnastycznych i metodyką gimnastyki dla rozmaitego wieku, a to co do kandydatów z uwzględnieniem obu płci, zaś co do kandydatek tylko z uwzględnieniem ich płci.

2. Przy egzaminie praktycznym winien kandydat uczynić zadość następującym wymaganiom:

a) Gimnastyka: należyte wykonywanie wszelkich ćwiczeń porządkowych wolnych, ćwiczeń przyrządami ręcznymi, ćwiczeń na przyrządach oraz połączeń ćwiczeń w dobrej podstawie, przepisanych planem nauki w szkołach średnich (a to co do kandydatów planem dla szkół średnich męskich i żeńskich, co do kandydatek zaś planem dla szkół średnich żeńskich). Dobre wyniki przy przepisanych w wspomnianych planach naukowych ćwiczeniach ludowych (lekkoatletycznych) wraz z opanowaniem szczególnej techniki ćwiczeń. Sprawność w rozwijaniu metodycznem, w zarządzaniu i prowadzeniu tych ćwiczeń, Pewność przy udzielaniu pomocy podczas ćwiczeń na przyrządach.

Sprawność w zarządzaniu i kierownictwie zabaw młodzieży, wymienionych w tych planach naukowych względnie w odnoszących się do nich wskazówkach, oraz odpowiednia własna sprawność przy tych zabawach.

b) Szermierka (tylko dla kandydatów). Należyta wprawa w szermierce na florety i szable (sposobem szer-

mierki, praktykowanym w c. i k. Zakładzie dla nauczycieli szermierki i gimnastyki w Wiener-Neustadt). Wprawa w udzielaniu nauki,

c) Udzielanie pierwszej pomocy. Zaznajomienie się z odpowiedniem umieszczaniem i przewozem zranionych lub dotkniętych niemocą (omdlenie, udar słoneczny itd.), z zakładaniem pierwszych także improwizowanych opatrunków przy uszkodzeniach ciała. Zaznajomienie się z potrzebnymi materyałami, które należy mieć w zapasie dla niesienia pierwszej pomocy (skrzynka z opatrunkami). Sztuczne oddychanie.

Artykuł VII.

Wypracowania klauzorowe.

1. Jeżeli kandydat dopełnił wszystkich warunków, potrzebnych do dopuszczenia go do egzaminu, otrzymuje od dyrektora komisyi egzaminacyjnej pisemne zawiadomienie o dniu i godzinie, przeznaczonej na wypracowanie klauzurowe.

2. Każdy kandydat winien dostarczyć dwa wypracowania klauzurowe, a to jedno z któregoś z przedmiotów, określonych w artyle V. pod 2, a i b. zaś drugie z jednego z przedmiotów, oznaczonych tamże pod 2, d do f.

3. Czas pracy, przeznaczony na każde wypracowanie klauzurowe, wynosi trzy godziny. Oba wypracowania można wygotować w jednym dniu. Sześciogodzinny czas pracy przedziela się wówczas przerwą na obiad.

4. Przy ocenie wypracowań klauzurowych należy przedewszystkiem baczyć na odpowiedni tok myśli i jasność przedstawienia, z powodu zaś ograniczonego czasu, którym kandydat rozporządza, nie należy zbyt wielkiej wagi przykładać do gładkości stylu.

5. Egzaminatorowie z odnośnego przedmiotu winni zaopatrzyć wypracowania klauzurowe po przejrzeniu swoją opinią, do której należy dołączyć stanowcze orzeczenie, czy wypracowanie nadaje się „bardzo dobrze“, „dobrze“ lub w sposób „dostateczny“ do odbywania egzaminu w dalszym ciągu.

6. Jeżeli wypracowania klauzurowe wykazały już dostatecznie, że kandydat nie odpowiada potrzebnym wymaganiom, winna komisya egzaminacyjna wykluczyć go od dalszego zdawania egzaminu zapomocą zwykłego oznajmienia, a tylko na jego wyraźne żądanie zapomocą wydania pisemnego poświadczenia, oraz wyznaczyć czas, kiedy może być dopuszczony do powtórzenia egzaminu. Jeżeli tylko jedno wypracowanie klauzurowe uznano za niedostateczne, winna komisya egzaminacyjna orzec, czy kandydat ma powtórnie wygotować oba wypracowania klauzurowe, czy tylko jedno.

Komisya egzaminacyjna może zezwolić także na drugie powtórzenie wypracowań klauzurowych.

7. Kandydatów, którzy przy wypracowaniach klauzurowych okazali odpowiednie wyniki, należy ustnie lub pisemnie wezwać do dalszego składania egzaminu (do ustnego egzaminu).

8. Jeżeli kandydat nie stawi się do ustnego egzaminu zaraz po egzaminie klauzurowym, komisya egzaminacyjna ma prawo orzec ze względu na zachodzące okoliczności o tem, czy kandydat w następnym terminie egzaminacyjnym ma być uwolniony od wypracowań klauzurowych.

Jeżeli kandydat nie złoży egzaminu ustnego z jednego lub z kilku przedmiotów, komisya egzaminacyjna ma orzec, czy wypracowania klauzurowe względnie które z nich swą ważność zatrzymują.

9. Kandydata, który przy wypracowaniach klauzurowych posługiwał się niedopuszczalnymi środkami pomocniczymi lub używał niedozwolonej pomocy, ma komisya egzaminacyjna oddalić aż do następnego terminu w razie pierwszego powtórzenia się takiego wypadku na cały rok, w razie zaś ponownego powtórzenia się na zawsze.

Artykuł VIII.

Egzamin ustny.

1. Przy każdym egzaminie ustnym winien być obecny oprócz egzaminatora z odnośnego przedmiotu dyrektor komisyi egzaminacyjnej lub jego zastępca a oprócz nich przynajmniej jeden członek komisyi egzaminacyjnej. Dyrektorowi komisyi egzaminacyjnej lub jego zastępcy przysługa prawo odbywania w tym samym czasie egzaminu ustnego z jednego przedmiotu z dwoma kandydatami.

Z egzaminu ustnego należy spisać protokół i to osobno co do każdego z egzaminowanych.

2. Egzamin ustny trwa dla grupy przedmiotów; określonych w artykule V. 2, pod a do c) względnie dla grupy przedmiotów, określonych pod d do f, najwyżej jedną godzinę dla każdego kandydata.

3. O stopniach (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie) z poszczególnych przedmiotów egzaminu rozstrzyga komisya egzaminacyjna większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. Wbrew wnioskowi egzaminatora z odnośnego przedmiotu, aby kandydata odpalić, nie można przyznać z tego przepmiotu stopnia dostatecznego.

4. Kandydatów, którzy zdali egzamin ustny z wszystkich przedmiotów, zawiadamia się o tem ustnie lub pisemnie i wzywa się zarazem do egzaminu praktycznego.

5. Jeżeli kandydat nie zdał egzaminu ustnego z jednego lub kilku przedmiotów, winna go komisya egzaminacyjna wykluczyć od dalszego składania egzaminu zapomocą zwykłego oznajmienia, a tylko na wyraźne jego żądanie zapomocą pisemnego poświadczenia oraz winna równocześnie wyznaczyć czas, kiedy może egzamin powtórzyć.

Komisya egzaminacyjna może także zezwolić na drugie powtórzenie ustnego egzaminu.

Każde powtórzenie egzaminu ustnego ma obejmować tylko te przedmioty ustnego egzaminu, w których kandydat nie uczynił zadość wymaganiom.

Artykuł IX.

Egzamin praktyczny.

1. Przy wypróbowaniu praktycznej sprawności należy o ile możności podzielić kandydatów na zastępy co najmniej po 6, aby uniknąć przemęczenia się ich i przesilenia. Szermierkę można odbywać z kandydatami w pojedynkę lub parami. Przy zabawach należy złączyć ewentualnie wszystkich kandydatów.

2. Egzamin praktyczny jednego zastępu z gimnastyki nie powinien w całości zabierać więcej czasu jak trzy godziny, egzamin zaś jednego zastępu z szermierki winien trwać najwyżej półtorej godziny. Przy egzaminach z szermierki w pojedynkę przypadnie na jednego kandydata 15 do 20 minut.

3. Przy praktycznym egzaminie z gimnastyki winien kandydat wykonać na pokaz jedno ćwiczenie porządkowe, trzy ćwiczenia wolne lub z przyrządami ręcznymi (połączenie ćwiczeń) i po dwa ćwiczenia (połączenia ćwiczeń) na trzech przyrządach, oznaczonych przez komisyę egzaminacyjną, względnie także wykonać je stopniowo w sposób gimnastyczno-metodyczny i kazać je wykonać swemu zastępowi, a nadto wykazać sprawność w trzech ćwiczeniach ludowych, również wybranych przez komisyę egzaminacyjną. Wolno jednakowoż egzaminatorowi z odnośnego przedmiotu zwiększyć za zezwoleniem przewodniczącego ilość wymaganych ćwiczeń, jeżeli uważa to za potrzebne dla skwalifikowania kandydata.

Zręczność kandydata w zarządzaniu zabaw młodzieży i kierowaniu niemi należy wypróbować w ten spo-

sób, że poszczególnym kandydatom po kolei poleca się wyjaśnić i zarządzić kilku zabaw (gonitw, zabaw w piłkę i na boisku) oraz niemi pokierować.

Przy egzaminie z szermierki winien każdy kandydat wykazać swoją sprawność przez odbycie przynajmniej jednej lekcyi władania jedną bronią oraz jednego starcia inną bronią. Komisyi egzaminacyjnej wolno również zapomocą kilku pytań przekonać się o ogólnem teoretycznem wyszkoleniu kandydata w szermierce.

Praktyczna próba sprawności kandydata w zakładaniu opatrunków i w innych zabiegach ręcznych, mających ważne znaczenie przy udzielaniu pierwszej pomocy, odbywa się bezpośrednio tuż po egzaminie ustnym z tego przedmiotu i sprawność tę należy też ocenić w związku z tym egzaminem.

5. Co do obecności członków komisyi i spisywania protokołu jakoteż co do oceny okazanych wyników obowiązują te same przepisy co dla egzaminów ustnych (artykuł VIII. 1 i 3).

6. Komisyom egzaminacyjnym wolno odbywać egzamina ustne i praktyczne publicznie o tyle, że dozwala się wstępu uczęszczającym na kurs dla kształcenia nauczycieli gimnastyki za imienną kartą wstępu, o którą należy prosić przewodniczącego.

7. Krajowi inspektorowie szkolni w siedzibie urzędowej komisyi egzaminacyjnej, którym powierzono zwierzchni nadzór dydaktyczny nad szkołami średniemi i seminaryami nauczycielskiemi oraz zawodowi inspektorowie nauki gimnastyki w tym kraju koronnym, w którym urzęduje komisya egzaminacyjna, mają prawo być obecni przy ustnych i praktycznych egzaminach w tym celu, aby poznawać przybywające do szkół średnich i seminaryów nauczycielskich siły nauczycielskie dla nauki gimnastyki. Dyrektor komisyi egzaminacyjnej winien tedy zawiadomić odnośnych radców szkolnych krajowych o odbywaniu egzaminów.

8. Egzamin ustny i egzamin praktyczny wolno składać w dwóch osobnych terminach. Ważność egzaminu ustnego gaśnie jednak, jeżeli kandydat w przeciągu następnych dwóch lat, licząc od dnia aprobaty przy ustnym egzaminie, nie stawi się do egzaminu praktycznego albo nie usprawiedliwi w sposób wiarygodny swego niejawienia się.

Artykuł X.

Orzeczenie, czy kandydat zdał egzamin.

1. Po ukończeniu wszystkich działów egzaminu, a mianowicie bezpośrednio po oznaczaniu stopni z poszczególnych działów egzaminu praktycznego, rozstrzyga komisya ogzaminacyjna, czy kandydat zdał egzamin, czy nie. Orzeczenie dołącza się w razie potrzeby z motywami do protokołu, spisanego przy ustnym i praktycznym egzaminie.

Wynik egzaminu należy natychmiast oznajmić kandydatowi.

2. Jeżeli wyniki, osiągnięte przez kandydata w jednym przedmiocie egzaminu praktycznego, nie są wystarczające, natenczas winna komisya egzaminacyjna reprobować go i zarazem oznaczyć, kiedy wolno mu się zgłosić do powtórzenia praktycznego egzaminu. Powtórzenie egzaminu praktycznego winno się ograniczać do tego przedmiotu (gimnastyka lub szermierka), w którym kandydat nie uczynił zadość wymaganiom.

3. Komisya egzaminacyjna może tylko dwa razy zezwolić kandydatowi na powtórzenie egzaminu praktycznego.

4. Gdy kandydat, który ma składać egzamin z języka wykładowego (artykuł V., 4) nie uczyni zadość wymaganiom przy tym egzaminie, nie można tak długo orzec jego aprobaty, dopóki nie uzupełni braków przy ponownym egzaminie, którego termin oznaczy według swego uznania komisya egzaminacyjna dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich. Na razie można kandydatowi wystawić jedynie poświadczenie, że znajduje się w trakcie zdawania egzaminu.

5. O każdej reprobacie kandydata należy zawiadomić wszystkie inne tutejszokrajowe komisye egzaminacyjne dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki.

6. Każde powtórzenie części egzaminu ma się odbywać przed tą samą komisyą egzaminacyjną, która orzekła reprobatę. Jedynie w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, może ministerstwo wyznań i oświaty pozwolić kandydatowi na powtórzenie przed inną komisyą egzaminacyjną po upływie czasu, na który go reprobowano.

Artykuł XI.

Treść świadectwa z egzaminu.

1. Świadectwo z egzaminu, które podpisuje dyrektor komisyi egzaminacyjnej oraz egzaminatorowie, zawiera:

a) całkowity rodowód kandydata: imię i nazwisko, miejsce, dzień i rok urodzenia, wyznanie, stan zdrowia według urzędowego świadectwa lekarskiego, szkołę średnią (seminaryum nauczycielskie), kurs dla nauczycieli gimnastyki, dowód uczęszczania na wykłady z filozofii i pedagogiki i wynik kolokwium z pedagogiki (dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów naukowych, którzy zdali już wstępny egzamin z filozofii i pedagogiki, wynik tego egzaminu wstępnego), wynik uczęszczania na kurs pływania oraz kolokwium z hygieny szkolnej;

b) przytoczenie tematów wypracowań klauzurowych tudzież przedmiotów egzaminu, które obejmował egzamin ustny i praktyczny wraz z ogólną oceną (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie), wydaną co do wyników poszczególnych aktów egzaminu, co do kandydatów zaś, którzy zdali egzamin z języka wykładowego, także ocenę wyników, osiągniętych przy tym egzaminie. Można jeszcze osobno zaznaczyć osiągnięte w poszczególnych przedmiotach szczególnie dobre wyniki lub sprawność;

c) na końcu ogólną ocenę komisyi egzaminacyjnej, czy kandydat został, czy też nie został aprobowany, a jeśli tak, z jakim językiem wykładowym.

Kronika sokola.

Przy zlotach i wycieczkach, festynach i zabawach, na wieczornicach i obchodach sokolich — wszędzie i zawsze pamiętajmy o Kościuszkowskim funduszu sokolim, przeznaczonym na popieranie gniazd kresowych i włościańskich.

Nekrologia. Ś. p. Władysław Hamerski, prezes sokoła w Stryju od r. 1905 do 1909 a członek tego gniazda od r. 1898 zmarł dnia 25. marca. Zmarły był pełen zalet osobistych a sokolstwu służył całą duszą. Gdy w Stryju postanowiono budować dom własny bez wahania powierzono jemu kierownictwo towarzystwem, któremu przestał przewodniczyć z powodu opuszczania Stryja i przeniesienia się do Lwowa, gdzie go słabość życia pozbawiła. Pamięć w sokolstwie o nim pozostanie trwale.

Z Czerniowiec nam piszą: W dniu 5. stycznia b. r. odprowadziliśmy na miejsce wiecznego spoczynku przy licznym udziale druhów i naszej Polonii zwłoki nieodżałowanej pamięci i niestrudzonej pracy druha ś. p. Adolfa Böhma. Pod mianem „dziadzia“ znała go cała nasza Polonia, nagradzając mu pracę jego sympatyą ogółu i uznaniem, a po śmierci ogólnym żalem i długotrwałą pamięcią.

Ważne dla kinoteatrów sokolich. Doszło do wiadomości Związku, że pewne gniazdo oddało instalacyę instalacyę elektrycznych akumulatorów firmie „Tudor“ za pośrednictwem pewnej, po polsku brzmiącej firmy krajowej. Otóż zwracamy uwagę, że jedyną polską firmą, która wytwarza akumulatory systemu naszego rodaka Dra Staneckiego, jest firma „Metal“ we Lwowie. Firmę tę, jako nietylko „krajową“, ale istotnie polską, polecamy wszystkim gniazdom z wezwaniem, aby od instalatorów żądały akumulatorów fabryki „Metal“.

„Syriusz“ aparat do wytwarzania gazu świetlnego bardzo tanio do nabycia. Wiadomość „Sokół“ Turka nad Stryjem.

OGŁOSZENIA.

Najnowsze mapy Lwowa z okolicą

(Umgebungskarte)

w skali 1 : 75.000. Cena egzempl. 1 K. 10 h., z przesyłką pocztową 1 K. 20 h.

Czechowiczówna - Sikorski.

Gry i zabawy ruchowe

Cena egzemplarza 2 K. 50 h. — Do nabycia w Admin. „Przewodnika gimnastycznego“.

Cennik

przyrządów do gimnastyki szwedzkiej systemu Ling'a,

wyrabianych w pracowni

Franciszka Boraczyńskiego w Żółkwi.

Przęsło drabinkowe jednodziałowe (ribbstol), sosnowe z okuciem i montowaniem	od 23·— K.	do 26·— K.
Łata (bomm) 1 m. bieżący	„ 3·20 „	„ 3·60 „
Słupy przyścienne do łat	„ 21·— „	„ 24·— „
„ „ „ „ z przezmianem	„ 32·— „	„ 36·— „
„ środkowe do układania w trójkąt	„ 28·— „	„ 33·— „
„ „ „ „ w sali lub na boisku	„ 30·— „	„ 40·— „
Ławka szwedzka sosnowa z okuciem	„ 22·— „	„ 28·— „
Krata trójdziałowa 5 m. wysokości, stojaki owalne	„ 50·— „	„ 56·— „
Skrzynka składana z 6 części 128×138, szerok. 73 cm.	„ 110·— „	
Siodełko szwedzkie z okuciem	„ 19·— „	„ 22·— „
Żerdzie do wspinania, sosnowe 1 m. bież.	„ 1·20 „	„ 1·60 „

Powyższy cennik obejmuje przyrządy, wykonane z drzewa politurowanego bez okucia i bez montowania. Na żądanie uskutecznia firma także okucie i montowanie za osobnem wynagrodzeniem. Inne przyrządy wyrabia firma na żądanie za cenę osobno ugodzoną.

Sokoli strój polowy

metr sukna na bluzę i spodnie cieńsze	K. 7·—
„ „ „ „ „ i switkę, grubsze	„ 8·—
guziki do bluzy 8 większych i 12 mniejszych	„ 1·70
para kamaszy włóczkowych	„ 4·20
„ sztylp skórzanych w trzech wielkościach dł. 33, obj. 40 cm., 41×34 i 42×35	„ 8·—
sweater (na porę chłodną)	„ 13·—
„ „ „ „ zapinany na guziki	„ 14·—
pas skórzany z dwoma karabinkami	„ 5·—
„ „ bez karabinków	„ 4·—
koszula z materyi flanelettowej	„ 13·50
„ „ lżejszej	„ 6·50
kapelusz z paskiem	„ 3·80
czapka polowa	„ 4·—
paski do kapeluszy (podpinacze)	„ 1·—
plecaki z płótna nieprzemakalnego	„ 8 i 11·—

W Admin. „Przewodnika gimnast.“ Lwów, Sokoła 7, i w księgarni Gubrynowicza i Syna we Lwowie

do nabycia:

	Koron
Bibliografia „Przewodnika gimnastycznego“ (Witwicki T.) r. 1881—1902	1·—
Ćwiczenia rzędowe (Cenar E.) I. „Musztra“ wyd. II. popr.	3·—
„ **w jeździe sztucznej na łyżwach** (E. Cenar)	0·50
Ćwiczenia wspólne. (Durscy A. i J.). Część I. Układ ćwiczeń wolnych, II Lekcye praktyczne ćwiczeń ciążkami i laską. Wydanie II. illustrowane	2·—
Ćwiczenia z oporem współćwiczących. (Hamburger A.). I. Ćwiczenia z oporem. II. Mocowania. III. Zapasy. Wydanie I. illustrowane	1·—
Ćwiczenia towarzyskie. (Tyszecki Dr. i A. Durski). Wydanie II. illustrowane	0·80
Ćwiczenia na drabinie poziomej, pionowej i skośnej (A. Hamburger)	0·30
Ćwiczenia i zabawy skautowe (Dr. H. A. Mojmir) podręcznik dla drużyn, obejmujący 85 ćwiczeń i zabaw Cena egzem. oprawnego 70 h., z przesyłką pocztową	0·80
Czy alkohol wzmaga siły i sprawność? (zestawił J. Grodyński)	0·30
Drążek, systematyczne zestawienie ćwiczeń (E. Cenar), II. Wydanie	1·—
Dodatek fachowy do „Przewod. gimn.“ r. 1906, 1907 1908, 1905, 1909, 1910 i 1911 „rocznik“ po	2·—
Gry i zabawy ruchowe różnych narodów (z illustr.) (E. Cenar), wydanie II. poprawne	2·—
Gry i zabawy ruchowe (Czechowiczówna-Sikorski)	2·50
Instrukcya do organizowania Stałych Drużyn Sokolich wydanie II. — Zamawiać najmniej 10 egzemplarzy. — Cena egzempl.	0·10
Karabin „Manlicher“ z tablicą (J. Lewakowski)	0·30
Koń wszerz (z łękami). (A. Hamburger). Ćwiczenia na koniu wzdłuż, na stole i koźle. Lekcye prakt. I. Wyd.	1·50
Krótki zarys szermierki na szable (Żytny J.) (syst. włoski)	1·—
Lekka atletyka (Kapałka F.) (przepisy trainingu)	0·30
Mapy w skali 1—75.000, wszystkich miejscowości w Galicyi. Cena egzempl. 50 hal., z przesyłką pocztową	0·60
Najnowsze mapy Lwowa z okolicą (Umgebungskarte) w skali 1 : 75.000 1 K. 10 h., z przes. poczt.	1·20
Nauka pływania (B. Wydląka)	1·—
Pamiętnik IV. Zlotu 1903 broszurowany	3·—
Pamiętnik V. Zlotu 1910 oprawiony 7·50 broszurowany	3·—
Piłka koszykowa (Basket Ball) (W. Świątkiewicz)	0·10
Plany wzorowych sokolni 4 egz. (przekrój poziomy budynku)	5·—
Pocztówki sokole ku uczczeniu rocznicy powstania 1863—1913 cykl czteroobrazowy, mogący być rozdzielonym na pojedyncze kartki, 100 sztuk poczwórnych	30·—
Dla Tow. sokolich i drużyn skautowych przy odbiorze 100 poczwórnych 25% opustu. Pojedyncze 4 karki	0·30
Podręcznik dla pieszych patrolów wywiadowczych z tablicą planów	0·50
Poręcze. Lekcye praktyczne (Durski A.) II. wydanie	1·50
Poszczególne regulamina i przepisy do Zbioru ustaw po	0·10
Program wykształcenia wojskowego w S. D. S.	0·20
Regulamin musztry piechoty. Zeszyt 2. Musztra jednostki i zastępu, z illustracjami	0·50
Roczniki „Przewodnika gimnastycznego“ r. 1884—1912 po	2·—
Samarytanin w nagłych wypadkach przed przybyciem lekarza, podręcznik do użytku polskich gimnast. Tow. sokolich, oddziałów samarytańskich i drużyn skautowych, objętości 6 arkuszy druku, z 100 illustracyami w tekscie, w oprawie pergamoidowej (do zmywania).	1·50
Skaut rocznik I. broszurowany	4·—
„ „ II. oprawny	5·—
Statut wzorowy dla Towarzystw związkowych	0·10
System Linga w zarysie (W. Sikorski) podręcznik dla prowadzących ćwiczenia gimnastyczne, zawierający: I. ćwiczenia przygotowawcze, II. ćwiczenia właściwe, III. programy lekcyjne — z 300 illustracyami w tekscie. — Cena egzempl. oprawnego 3 K. 50 h., z przesyłką pocztową	3.80
— **Programy lekcyjne dla młodzieży i mężczyzn** od 18 do 50 lat. (W. Sikorski). Cena egzempl.	1·—
Woltyże na koniu wszerz (Durski A.)	0·50
Wskazówki dla nauczycieli szkół ludowych do egzaminu kwalifikacyjnego (E. Cenar)	0·50
Współczesne karabiny piechoty (Z. Hartleb) z 2 tablicami	0·50
Wzory druków dla S. D. S. 1. Rodowody 100 egzempl.	1·—
2. Legitymacye 100 egzempl.	3·—
3. Wykaz członków czynnych I. stopnia 10 arkuszy	0·50
4. Wykaz ewidencyjny czł. w służbie nieczynnej I. stop.	

Przesyłka tylko za gotówkę lub za pobraniem pocztowem.

Odpowiedzialny redaktor: STANISŁAW BIEGA.
Z I. Związkowej drukarni we Lwowie, ul. Lindego 4.
Nakładem Związku polskich gimnastycznych Tow. sokolich.
Papier z fabryki czerlańskiej.